

МІНІСТЕРСТВО ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ
(МІНДОВКІЛЛЯ)

ПОЛІСЬКИЙ ПРИРОДНИЙ ЗАПОВІДНИК

11196, Житомирська область, Коростенський район, с. Селезівка, тел/факс:

E-mail: 05453947@mail.gov.ua

ОБГРУНТУВАННЯ

створення протипожежного розриву по периметру
згарища (пожежа 2020 року) на території Перганського ПНДВ

Протипожежні заходи в Поліському природному заповіднику проводяться на виконання завдань, передбачених Проектом організації території Поліського природного заповідника та охорони його природних комплексів (2018 р.) і матеріалами лісовпорядкування. У 2020 р. в Перганському ПНДВ відбулася масштабна лісова пожежа, що перейшла з сусідніх угідь і охопила територію заповідника площею 550 га.

При сильному поривчастому вітрі і високій температурі інтенсивність пожежі була надзвичайно високою. За таких обставин низова пожежа перейшла у верхову і охопила 150 га лісу. Тут мала місце також і підземна торфова пожежа, згоріло більше 110 га верхових лісових боліт, які є цінними природними середовищами не тільки в Україні, але і у Європі. Верхові лісові болота охороняються Резолюцією 4 Бернської конвенції як рідкісні типи природних середовищ. В результаті пожежі були знищені значні ділянки старовікових соснових насаджень, рослинні угруповання за Зеленою книгою України: соснові ліси з рододендромом жовтим, вологі сосново-березові ліси плаунові, а також окремі рідкісні та погранично ареальні види рослин, зокрема плаун колючий, мучниця звичайна, журавлина дрібнопліда.

На даній площі після пожежі збереглася велика кількість паливного матеріалу у вигляді сухої деревини, яка може у випадку повторного займання викликати більш масштабну пожежу через надмірне скупчення хвойного сухостою в безпосередній близькості до живого лісу та зміну живого надгрунтового покриву з переважанням в травостой пожежонебезпечних видів куничника наземного та молінії голубої.

На даний час існує реальна загроза для природних екосистем заповідної території, які межують зі згарищем, на якому існують високі ризики виникнення повторної пожежі. На території заповідника такі випадки виникнення повторних пожеж на згарищах мали місце в Копищанському ПНДВ (пожежа 2009 року і повторна 2017 року). Оточуючі згарище природні екосистеми мають високу наукову та природоохоронну цінність. Тут зберігаються старі соснові ліси, які є типовими для лісової зони, болота високого ступеня оліготрофності з рідкісним реліктовим видом шейхцерією болотною. На болотах в безпосередній близькості до згарища відмічені рідкісні болотні угруповання за Зеленою книгою України: 1) угруповання формації фускум сфагнової пригнічено звичайно соснової *Sphagneta (fusci) depressipinetosa (sylvestris)*;

2) угруповання формації шейхцерієво-сфагнової *Scheuchzerieta (palustris)* *Sphagneta*, осоково- шейхцерієво-сфагнової *Cariceto- Scheuchzerieta (palustris)* *Sphagneta* (перебувають під загрозою зникнення);

Тут відоме єдине місцезростання рідкісного виду з Червоної книги України – лілії лісової, а також багаточисельна популяція зозульок м'ясочервоних з родини орхідних.

На даній території збереглося багато природних ландшафтів, які згідно Бернської конвенції входять до територій спеціального збереження Смарагдової мережі Європи (березові та хвойні заболочені ліси, верхові болота). Саме тут проходить південна межа більшості бореальних (тайгових) видів рослин (веснівка дволиста, зимолюбка зонтична, грушанка круглолиста, пухівка піхвова, верба розмаринолиста, вовче тіло болотне).

В оточуючих згарище природних екосистемах гніздяться журавлі сірі, збираються на токи тетеруки та глушці, гніздиться сова бородата, є жилі нори борсуків. Зустрічаються великі хижі птахи з Червоної книги України.

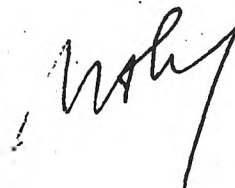
Збереження всього біологічного та ландшафтного різноманіття нині є основним завданням заповідника. Саме створення протипожежного розриву по периметру згарища буде слугувати надійним бар'єром захисту природних екосистем від вогню.

Враховуючи кліматичні зміни, які щороку призводять до більш масштабних лісових пожеж, а також згідно Наказу державного комітету лісового господарства України № 278 від 27.12.2004 р. «Про затвердження Правил пожежної безпеки в лісах України» та Постанови Кабінету Міністрів України № 612 від 20 травня 2022 р. «Про затвердження Порядку організації охорони і захисту лісів», ширина протипожежного розриву повинна становити 50–150 м.

З метою запобігання згубного впливу результатів пожежі 2020 р., науково-технічною радою Поліського природного заповідника було вирішено провести протипожежні заходи по периметру пожежі в загиблих насадженнях. Для попередження в подальшому виникнення та розповсюдження катастрофічних пожеж науково-технічною радою було прийнято рішення про створення протипожежного розриву по периметру пожежі 2020 року шириною 100 м.

74% території заповідника відносяться до I та II класів пожежної небезпеки. В даних умовах внаслідок зміни клімату та впливу північних панівних вітрів відбувається перекидання вогню на великі відстані. Тому, для унеможливлення перекидання вогню на живі насадження, є необхідність у створенні протипожежного розриву шириною 100 м. Цей розрив забезпечить захист від переходу пожежі з прилеглих до заповідника земель, а також убезпечить розповсюдження вогню на прилеглі населені пункти.

Заступник директора з наукової
роботи Поліського природного заповідника,
кандидат біологічних наук

Г.Й.Бумар